

jeg dog, det vilde være pusseligt, om den ærede Minister allerede idag vilde udtale sig om, hvorvidt han kunde være tilbøielig til at gaae ind paa særskilt Salg af Husene, og endnu bedre, om han vilde være istand til tillige at tilføie Hovedbetingelserne, hvorunder en saadan særskilt Afhændelse kunde stee. Saavidt mig bekjendt, har Academiet kun to Hovedgaarde tilbage: Mørup og Nordruplund. Gjennem en lang Række af Aar ere de forskjellige Hovedgaarde afhændede, der høre under Sorø Academi; ved Love, der ere gaaede igjennem Rigsdagen, er det saaledes stæet med to af dem, nemlig senest den her saa ofte nævnte Sorø store Ladegaard, og tidligere Hellestrup, og i Tiden før 1849 er det stæet med forskjellige andre af dem. Jeg har endnu ikke hørt Nogen klage over; at disse Afhændelser ere stæete, og jeg seer ingen Grund til at vedligeholde Academiets Eiendomsret over de tilbageværende Hovedgaarde. Jeg troer, det er meget rigtigt, at Ministeriet fortsætter sine Forsøg paa at faae Hovedgaardene solgte, og det maa vistnok ansæes for meget heldigt, saaledes som disse Salg ere effectuerede. Da Hellestrup blev solgt i 1852 efter, som jeg før nævnte, en Lov, der passerede Rigsdagen, blev Kjøbesummen ansæet for at være særdeles høi, og Renterne af den bleve betragtede som en fuldkommen Gevinst for Academiet; thi den tidligere Forpagter havde aldeles ikke været istand til at svare sine Forpagtningsafgifter, og hvad angaaer det sidste Salg, nemlig af Sorø store Ladegaard, saa har det ogsaa været meget tilfredsstillende. Jeg for mit Vedkommende ønsker derfor, at denne Lov maa blive vedtaget som en fuldstændig Salgslov, og at Rigsdagen vil afholde sig fra, deri at indsthyde Forslag om Forpagtningsforsøg eller deslige. Den ærede Minister har flaaende bemærket, at det ikke blot er Kjøbesummen, der kan gaae tabt, men at det Samme ogsaa er Tilfældet med Forpagtningsafgiften. De Herrer, der her gjøre Forslag om Forpagtningsforsøg, vil jeg henvisse til Loven af 1852, hvorved Rigsdagen og Kongen besluttede, at Hellestrup Hovedgaard skulde stilles til Salg, og De ville deri finde, at Loven estergav det

Halve af Forpagtningsrestancerne, efterat man havde solgt Forpagterens Besætning og Inventarium for at faae den ene Halvdeel af Academiets tilgodehavende Forpagtningsafgift dækket. Deri ligger en haandgribelig Kjendsgjerning for, hvor let Academiet ogsaa kunde lide Skade ved Forpagtningsafgiften, og de Forhandlinger, der dengang fandt Sted i Rigsdagen angaaende disse Forpagtningsrestancer, oplyste, at den offentlige Autoritet umulig kan bruge den Strengthed ved at inddrive Forpagtningsrestancerne som den private Mand.

Det Forslag, der er stillet af Rigsdagsmanden for Veile Amts 1ste Valgkreds (Gab), troer jeg heller ikke fortjener at antages. Det forekommer mig, at det maa være Ministeriet, som nærmest kan forudsøle, hvor stor en Kornafgift der kan faaes af en Eiendom ved Siden af en contant Kjøbesum. Jeg troer ikke, at Sorø Academies Godshistorie opviser noget Exempel paa, at Academiet har maattet tage nogen Arvefæstegaard tilbage, fordi Arvefæsteafgiften ikke kunde udredes. I alle de Aar, da Landeieendommene stode saa lavt, og den ene Eiendom blev solgt efter den anden, da maatte det jo være kommet frem, om Academiet maatte tage nogen Arvefæstegaard tilbage, thi Arvefæstegaardene ere ikke opstaaede efter 1820; der var mange Gaarde, som vare bortarvefæstede, deels i Slutningen af forrige Aarhundrede og deels i Begyndelsen af dette. Naar man derhos lægger Mærke til, jeg troer ikke, jeg tager fejl deri, at der tidligere ikke fra Academiets Side fordredes nogen contant Kjøbesum, men naar en Gaard blev bortarvefæstet, saa var det næsten ubelukkende mod Kornafgift — naar man altsaa har solgt Academiets Gaarde som Arvefæstegaarde med den fulde Kjøbesum som Arvefæsteafgift og desuagtet ikke er bleven nødt til at tage disse Eiendomme tilbage, saa troer jeg, at der deri ligger et praktisk Bevist eller ialtfald en indvunden Erfaring for, at en Arvefæsteafgift langt lettere bæres under vanskelige Eiendomsforhold end Forrentning af en Capital.